

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД КОНТРОЛЮ В СФЕРІ НАДАННЯ ОХОРОННИХ ПОСЛУГ

Охарактеризовано закордонний досвід контролю в сфері надання охоронних послуг. Розкрито позитивні надбання держав у сфері надання охоронних послуг. Проаналізовано законодавство європейських держав у досліджуваній сфері та запропоновано шляхи використання відповідного позитивного досвіду.

Ключові слова: *контроль, послуги, охоронні послуги, позитивний досвід, законодавство*

Охарактеризован зарубежный опыт контроля в сфере предоставления охранных услуг. Раскрыты положительные достижения государств в сфере предоставления охранных услуг. Проанализировано законодательство европейских государств в исследуемой сфере и предложены пути использования соответствующего положительного опыта.

Ключевые слова: *контроль, услуги, охранные услуги, положительный опыт, законодательство*

Characterized international experience of control in the provision of security services. Revealed positive achievements in the field of providing security services. Analysis of the legislation of European countries in the study area and the ways of the related best practices.

Keywords: *control, services, security services, positive experience, legislation*

Постановка проблеми. Використання закордонного досвіду здійснення контролю в сфері надання охоронних послуг має стати надійним інструментом, за допомогою якого необхідно проводити вдосконалення та реформування даного правового інституту. Разом із тим, як справедливо було наголошено, що як свідчить практика, сліпе запозичення зарубіжного досвіду дає недостатній ефект, створює часом законодавчі суперечності, призводить до виникнення прогалин у регулюванні того чи іншого виду правовідносин, істотно знижує рівень ефективності державного управління в цілому і контролю зокрема. Враховуючи це застереження, важливим і необхідним, поряд із запозиченням зарубіжного досвіду, є врахування національних традицій та тенденцій у сфері нормотворення і державного управління [1, с. 145].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання контролю були предметом наукових пошуків таких відомих вчених, як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, Р. А. Калюжний, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, О. М. Музичук, О. Ю. Синявська, С. Г. Стеценко, О. Д. Тихомиров, М. М. Тищенко та багатьох інших, проте деякі аспекти, що стосуються використання закордонного досвіду в сфері надання охоронних послуг так і залишилися недослідженими.

Метою дослідження є: охарактеризувати закордонний досвід контролю в сфері надання охоронних послуг, розкрити позитивні надбання держав у сфері надання охоронних послуг, проаналізувати законодавство європейських держав у досліджуваній сфері та запропонувати шляхи використання відповідного позитивного досвіду.

Предметом дослідження є закордонний досвід контролю у сфері надання охоронних послуг.

Виклад основного матеріалу. О. П. Угровецький, під час аналізу зарубіжного досвіду здійснення охоронної діяльності та можливості його використання в Україні дійшов висновків, що вивчення закордонного досвіду діяльності державних та приватних охоронних організацій свідчить про поширення цього виду діяльності, особливо у розвинутих країнах заходу. Одночасно звертає на себе увагу суворий підхід державних органів зарубіжних країн до питань компетенції приватних охоронних підприємств, регламентації умов створення і функціонування приватних охоронних організацій, зокрема для збереження безумовного пріоритету держави в сфері забезпечення безпеки особистості та суспільства [3, с. 193].

Варто погодитись із А. Г. Сачаво, який здійснюючи порівняльно-правовий аналіз розвитку приватної охоронної діяльності в зарубіжних країнах зазначає, що у всіх закордонних країнах існує нормативне урегульована взаємодія поліції з фірмами, асоціаціями, бюро приватних детективних та охоронних служб у галузі попередження правопорушень. Таке співробітництво може мати різні форми. Що ж стосується адміністративно-правового регулювання приватної охоронної діяльності, взаємодії органів внутрішніх справ з приватними охоронними підприємствами в попередженні правопорушень, то можна відзначити низку аспектів такої взаємодії. Закордонний досвід доводить, зазначає вчений, що взаємодія цих сторін на надійній

правовій основі має за результат не лише спільне докладання зусиль і можливостей, але й їхнє примноження. У закордонних державах має місце чіткий розподіл обов'язків між державними та приватнопідприємницькими організаціями, які займаються питаннями забезпечення безпеки комерційної діяльності [3, с. 82].

Питання контролю за діяльністю приватних охоронних структур у Німеччині, їхнім оснащенням зброєю і спецтехнікою, збереженням ними службової таємниці й секретів охоронюваних фірм регулюються нормативними документами федерального міністерства господарства [3, с. 38]. Таким чином, у Німеччині, на відміну від України, ринок охоронних послуг контролю не Міністерство внутрішніх справ, а інший орган виконавчої влади. Як ми зазначали раніше регулювати та контролювати ринок надання охоронних послуг повинно не МВС України, а інший центральний орган виконавчої влади. При цьому даний орган не обов'язково повинен входити до структури якогось міністерства чи відомства, а може підпорядковуватись безпосередньо Кабінету Міністрів України. Разом із тим, як справедливо було зазначено стосовно ринку охоронних послуг Німеччини, широке залучення приватних служб безпеки для охорони режимних об'єктів, зростання чисельності підрозділів заводської охорони на підприємствах і фірмах, здатних конкурувати з поліцією, змушують міністерство внутрішніх справ ФРН визначати й уточнювати задачі недержавних охоронних служб або не допустити їхнього перетворення в безконтрольну приватну поліцію [2, с. 188].

Окрім цього варто зазначити, що багато країн світу в питаннях забезпечення правопорядку і безпеки більш орієнтовані не тільки на державні органи, але й на приватні охоронні агентства, що залучаються до досліджень різних аспектів боротьби з правопорушеннями. У деяких випадках приватні фірми, які спеціалізуються у сфері безпеки, використовуються спецслужбами навіть у заходах із забезпечення охорони закордонних державних діячів під час їхніх офіційних візитів [6, с.39].

На відмінну від Німеччини, у Бельгії дозвіл на право займатися приватним охоронним бізнесом видається МВС країни і продовжується кожні п'ять років в аналогічному порядку за визначену плату. Міністерство внутрішніх справ Бельгії може відмовити у видачі дозволу, якщо претендент на утворення приватного охоронного підприємства має судимість (був засуджений на термін більш ніж на півроку). При цьому колишні співробітники поліції, жандармерії і спецслужб можуть працювати як приватні детективи не раніше, ніж через 5 років після звільнення зі служби. Звіти про виконану роботу, що надаються клієнтам, мають відповідати визначеним критеріям і можуть бути перевірені відповідним органом. У разі порушення встановлених норм приватний детектив позбавляється ліцензії, а також притягається до кримінальної відповідальності у вигляді позбавлення волі терміном до 6 місяців. Заборонено будь-яку діяльність детектива, що загрожує громадському порядку або державній безпеці країни. Для контролю за діяльністю приватних охоронних підприємств і вживання адекватних заходів у разі потреби в Бельгії створений спеціальний орган [3, с. 39].

Як справедливо зазначає С. В. Лотіков у своєму дослідженні, що присвячено державному контролю у галузі чорної металургії в Україні, зокрема під час вивчення зарубіжного досвіду контролю в цій сфері, що обрання вектору запозичення зарубіжного досвіду та держав, досвід яких необхідно враховувати залежить від ряду факторів. З одного боку, зазначає вчений, необхідно намагатися враховувати національні особливості юридичної регламентації зазначених правовідносин та специфіку державного контролю в цій сфері в Україні. За таких умов, обов'язковим на цьому шляху є запозичення досвіду держав, що мають спільні пріоритети у використанні методів, форм та функцій державного управління, схожу систему державних контролюючих органів тощо. У контексті цього, найбільш виправданим є запозичення досвіду Російської Федерації [1, с. 145–146].

Отже, найбільший інтерес у контексті досліджуваного питання становить зарубіжний досвід контролю в сфері надання охоронних послуг нашого сусіда – Російської Федерації. У цьому контексті слід зазначити, що ДСО при МВС України як суб'єкт контролю в сфері надання охоронних послуг активно співпрацює із зарубіжними охоронними структурами. Зокрема, 25 лютого 2013 року в місті Москва Російської Федерації було підписано Меморандум про співробітництво між Департаментом Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ України та Головним управлінням позавідомчої охорони Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації щодо охорони цінних вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом (далі – Меморандум). Даний міжнародний документ визначив основні напрями співробітництва між Департаментом ДСО при МВС України та Головним управлінням позавідомчої охорони Міністерства внутрішніх справ Російської федерації. До них у Меморандумі віднесено:

- вироблення спільних єдиних підходів, механізмів, рекомендацій (економічних, технічних тощо) у сфері захисту вантажів, що перевозяться та інформування про погоджені рішення громадськість, зацікавлені органи влади;
- сприянню розвитку та впровадженню технічних засобів охоронного призначення для охорони вантажів, що перевозяться;
- обговорення проектів нормативно-правових актів, що розробляються органами державної влади та впливають на сферу забезпечення охорони вантажів, що перевозяться;
- врегулювання питань щодо договірних відносин між підрозділами охорони Сторін;

- взаємодію щодо використання засобів підрозділів охорони Сторін, задіяних в охороні вантажів, у забезпеченні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю [4].

Відповідно до Положення про Головне управління позавідомчої охорони Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації, що затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації від 16 червня 2011 року № 677 Головне управління позавідомчої охорони Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації (далі – Головне управління) є самостійним структурним підрозділом центрального апарату Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації, забезпечує та здійснює в межах своєї компетенції функції Міністерства з вироблення і реалізації державної політики та нормативно-правового регулювання у галузі охорони майна і об'єктів на договірній основі. Головне управління виконує функції головного підрозділу Міністерства в області організації охорони майна та об'єктів на договірній основі [5].

Як суб'єкта контролю в сфері надання охоронних послуг Головне управління характеризує ряд функцій та повноваження, до яких слід віднести:

- здійснення комплексного аналізу стану та реалізації державної політики щодо вдосконалення охорони на договірній основі майна громадян і організацій, особливо важливих і режимних об'єктів та спеціальних вантажів в межах своєї компетенції, а також об'єктів, які підлягають обов'язковій охороні поліцією;
- аналіз та оцінка ефективності заходів, що вживаються Центрами та підрозділами позавідомчої охорони по охороні майна та об'єктів, визначення пріоритетних напрямків їх вдосконалення;
- аналіз та прогнозування стану організації надання державних послуг, пов'язаних з охороною майна, розробка пропозицій керівництву Міністерства щодо їх вдосконалення;
- моніторинг діяльності підрозділів позавідомчої охорони і ФГУП «Охорона» МВС Росії по вирішенню покладених на них завдань у галузі охорони на договірній основі майна громадян та організацій;
- здійснення в установленому порядку контролю, в тому числі зонального, за діяльністю підрозділів територіальних органів МВС Росії в області охорони майна та об'єктів;
- збір інформації про стан і результати діяльності підрозділів позавідомчої охорони, аналіз і вироблення на цій основі організаційно-практичних заходів щодо вдосконалення службової та фінансово-господарської діяльності даних підрозділів;
- організація в установленому порядку проведення інспектування підрозділів охорони юридичних осіб з особливими статутними завданнями та підрозділів відомчої охорони;
- здійснення в установленому порядку контролю, а також надання практичної і методичної допомоги підрозділам поліції;
- організація та здійснення моніторингу та аналізу протиправних посягань відносно охоронюваних підрозділами позавідомчої охорони об'єктів, розробка і реалізація в межах своєї компетенції заходів щодо підвищення ефективності їх попередження і припинення.
- контроль формування тарифів у сфері охорони майна та об'єктів, що визначаються в порядку, що встановлюється Урядом Російської Федерації [5].

У Республіці Білорусь функції по охоронній діяльності виконує Департамент охорони Міністерства внутрішніх справ Білорусії (далі – Департамент). При цьому, відповідно до ст. 1 Закону Республіки Білорусь від 8 листопада 2006 року “Про охоронну діяльність в Республіці Білорусь” під охороною діяльністю розуміють діяльність державних органів та інших організацій по охороні фізичних осіб, охороні об'єктів юридичних і фізичних осіб від протиправних посягань, в тому числі від незаконних проникнень на них, а також проектування, монтаж, налагодження та технічне обслуговування засобів і систем охорони [7]. Відповідно до Положення про Департамент охорони Міністерства внутрішніх справ Республіки Білорусь, що затверджено наказом Президента Республіки Білорусь “Про деякі питання органів внутрішніх справ Республіки Білорусь” від 4 червня 2004 року № 268 основними завданнями Департаменту є:

- здійснення охоронної діяльності, у тому числі охорони об'єктів, що підлягають обов'язковій охороні Департаментом;
- здійснення охорони громадського порядку на об'єктах, що охороняються, в зонах постів і маршрутів патрулювання;
- забезпечення дотримання технічних вимог у галузі проектування та виробництва засобів та систем охорони, здійснення контролю за їх впровадженням і експлуатацією;
- здійснення контролю за охоронною діяльністю організацій, за винятком Служби безпеки Президента Республіки Білорусь, Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Комітету державної безпеки, Державного прикордонного комітету, підпорядкованих їм юридичних осіб, а також органів і підрозділів з надзвичайних ситуацій, митних органів [8].

Висновки. Таким чином, із аналізу вищезазначеного можна зробити висновок, що система контролю в сфері надання охоронних послуг в зарубіжних країнах є найважливішим та невід'ємним інститут державного управління. Для більшості зарубіжних країн притаманним є застосування різних методів та форм по

відношенню до різних підконтрольних об'єктів. Зокрема чітко простежується застосування різних підходів до здійснення контролю за діяльністю приватних та державних охоронних організацій. У цілому слід зазначити, що позитивний досвід зарубіжних країн у здійсненні контролю в сфері надання охоронних послуг неодмінно варто враховувати під час здійснення правової регламентації контрольної діяльності в даній сфері.

Література

1. Лотіков П. С. Державний контроль у галузі чорної металургії в Україні: організаційно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Лотіков Павло Сергійович. – Запоріжжя, 2009. – 212 с.
2. Угровецький О. П. Договір Організаційно-правові засади охоронної діяльності Державної служби охорони при МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Угровецький Олег Петрович. – Х., 2004. – 200 с.
3. Сачаво А. Г. Адміністративно-правові основи діяльності приватних охоронних структур та їх взаємодія з ОВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Сачаво Андрій Григорович. – К., 2004. – 163 с.
4. Меморандум про співробітництво між Департаментом Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ України та Головним управлінням позавідомчої охорони Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації щодо охорони цінних вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом [Електронний ресурс] від 25 лют. 2013 р. – Режим доступу: <http://dso.gov.ua/info/zakonodavcha-baza/memorandum-pro-sprvobntnicztvo-mzh-ddso-pri-mvs-ukrani-ta-gu-pozavdomcho-oxoroni-mvs-uf.html>
5. Об утверждении Положения о Главном управлении вневедомственной охраны Министерства внутренних дел Российской Федерации : Приказ Министерства внутренних дел Российской Федерации от 16 июня 2001 г. № 677.
6. Крысин А.В. Частные сыскные и охранные агентства за рубежом: практика создания, функционирования и подбора кадров. – Екатеринбург, 1999. – 184 с.
7. Об охранный деятельности в Республике Беларусь [Электронный ресурс]: Закон Республики Беларусь : от 8 нояб. 2006 г. № 175-З. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=H10600175&p2=%7BNRPA%7D>.
8. О некоторых вопросах органов внутренних дел Республики Беларусь : [Электронный ресурс]: Указ Президента Республики Беларусь : от 4 июня. 2004 г. № 268. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P30400268&p2=%7BNRPA%7D>.

УДК 343.1

Р.Л. Сопільник

к. ю. н., доцент,

Львівський університет бізнесу та права

ПРОКУРАТУРА І СУД В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІЙ ПАРАДИГМІ

У статті розглядається поняття обов'язкового і остаточного характеру судового рішення крізь призму проблематики взаємодії прокуратури і суду. Доводиться, що, відповідно до європейських стандартів, судові рішення не можуть бути об'єктом перегляду поза межами апеляційного процесу.

Ключові слова: прокуратура, суд, євроінтеграція, судові рішення, європейські стандарти.

В статье анализируется понятие обязательного и окончательного характера судебного решения сквозь призму проблематики взаимодействия прокуратуры и суда. Доказывается, что согласно с европейскими стандартами судебные решения не могут быть объектом пересмотра вне апелляционного процесса.

Ключевые слова: прокуратура, суд, евроинтеграция, судебное решение, европейские стандарты.

This article analyzes the concept of binding and final nature of a judgment in the light of the problems of interaction prokuratyry and trial. We prove that, according to the European standards judicial decisions are not subject to revision out of Appeal process.

Key words: prosecutors, courts, European integration, the judgment, the European standards

Постановка проблеми. Реформування прокуратури та судових органів в євроінтеграційній парадигмі особливо актуалізується в контексті євроінтеграційних спрямувань України. Адже йдеться про утвердження демократичних принципів, верховенства права, прав людини та фундаментальних свобод, підвищення